

Státní oblastní archiv v Plzni - Státní okresní archiv Rokycany

Živnostenská škola pokračovací Strašice

1908 - 1940

Inventář

EL NAD č.: 298

AP.: 235

Olga Čiháková, PhDr. Hana Hrachová, Ph.D.

Rokycany 2009

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce archivního souboru	3
II. Vývoj a dějiny archivního souboru	6
III. Archivní charakteristika archivního souboru	7
IV. Stručný rozbor obsahu archivního souboru	8
V. Záznam o uspořádání archivního souboru a zpracování inventáře	9

Přílohy:

Příloha č. 1: Seznam použité literatury a pramenů	10
---	----

Inventární seznam	11
--------------------------	----

Tiráž	15
--------------	----

I. Vývoj původce archivního souboru

Původcem fondu je Živnostenská škola pokračovací Strašice, v letech 1908 - 1911 fungující pod označením Průmyslová škola pokračovací Strašice. Po roce 1911 byla označována jako Živnostenská škola pokračovací Strašice.

Počátky učňovského školství u nás lze datovat již do poloviny 18. století, více méně však byly stále spjaty s cechovním systémem. Vydáním Živnostenského řádu v prosinci 1859 byla ustanovena pravidla pro učební poměr. Ta nabyla platnosti až vydáním ministerského nařízení z roku 1883. Byl vydán základní statut pokračovacích škol průmyslových a obchodních. Pokračovací školy byly podle tohoto nařízení rozděleny na všeobecné, zřizované pro místní průmysl, a zvláštní, neboli odborné, specializované na určitý obor nebo skupinu oborů.

Pokračovací školy byly připojeny ke školám středním, měšťanským nebo obecným. Byly zpravidla dvoutřídní (dva ročníky) a bývaly spojeny s tzv. přípravnými kurzy. Pro pokračovací školy vydalo ministerstvo školství učební osnovy, pravidla o učitelských silách a jejich dalším vzdělávání a pravidla o financování těchto učebních zařízení. Správa těchto škol byla přísně centralizovaná za pomoci politických správních úřadů. Dozor nad pokračovacími školami vykonávali vládní komisaři z řad učitelů průmyslových škol – odborný dozor, a pak pětičlenné místní školní výbory – přímý dozor místní.

Od roku 1884 byli pověřeni vládním dozorem inspektoři podle vytvořených obvodů, alespoň jednou ročně museli navštívit každou pokračovací školu ve svém obvodu. Vyučování v průmyslových školách pokračovacích probíhalo sedm měsíců v roce, průměrně po 6ti hodinách týdně. Učni byli vyučováni základům kreslení od ruky, měřičství a základům geometrického rýsování, v živnostenských počtech a účetnictví.

V roce 1885 byly připojeny do soustavy odborného školství všeobecné školy řemeslnické. Tyto školy měly být přípravou k odbornému vzdělání pro řemeslnickou mládež. Do těchto škol byli přijímáni chlapci, kteří ukončili 12. rok věku a absolvovali 6. ročník obecné školy alespoň s dostatečným prospěchem.

Učňovské zařízení vydržovali většinou místní činitelé, stát přispíval jen na zřízení třetí třídy. Ta sloužila k dokonalejší odborné přípravě a byla nepovinná. V řemeslnických školách se vedle teoretických předmětů vyučovalo i ručním pracím a základům práce. Při těchto školách byly zřizovány živnostenské školy pokračovací pro učně a veřejné kreslírníky pro řemeslníky.

Zásadním zlomem v rozvoji odborného školství byla první světová válka. Nejvíce jí byly postiženy živnostenské školy pokračovací. Většina těchto škol byla zrušena a na zbytku škol se vyučovalo nepravdělně. Ke konci války byli odváděni i žáci pokračovacích škol. Tím došlo k úplnému rozkladu pokračovacího školství. Po válce došlo k přeměně struktury celého hospodářství nově vzniklé republiky. Došlo k přetrhání hospodářských styků s cizinou a úbytku odbytišť v

zahraničí.

K nárůstu počtu živnostenských škol pokračovacích došlo až ve třicátých letech 20. století. Přelomem učňovského školství bylo vydání živnostenského zákona v roce 1924, který stanovil normy v oblasti výchovy a vzdělávání učňů. Živnostenské školy pokračovací byly rozděleny podle zaměření na školy všeobecné a odborné a z hlediska správního a hospodářského zajištění na školy samostatné a přiřčené. V roce 1928 byla při ministerstvu školství utvořena Komise pro úpravu učebních osnov živnostenských pokračovacích škol. Dva roky nato byla komise reorganizována a nahrazena Komisí pro diakritickou reformu živnostenských pokračovacích (učňovských) škol. Tato komise vydala nové rámcové osnovy. Osnovy byly rozděleny podle zaměření živností do šest skupin pro živnosti kovo zpracující, stavební a dřevodělné, umělecké, oděvní, potravinářské a obchodní.

Na počátku nacistické okupace došlo ke změně názvu živnostenské školy pokračovací na učňovskou školu. Vzhledem k neustálému zdůrazňování odborného zaměření učňovských škol, ztrácely všeobecné učňovské školy na významu a ve druhé polovině roku 1943 byly vládním nařízením č. 200 Sb., o úpravě výcviku k povolání, hromadně zrušeny.

Počátky průmyslového školství na Rokycansku je možno klást do roku 1883, kdy byla jako vůbec první škola tohoto typu otevřena Průmyslová škola pokračovací v Rokycanech. O osm let později jí následovala škola radnická, dále škola v Podmoklech.

Průmyslová škola pokračovací ve Strašicích byla slavnostně otevřena 4. října 1908 v budově zdejší školy, přípravný školní výbor však zasedal již od dubna 1907. Zájem žáků o školu byl slušný, takže již od školního roku 1909/1910 byly otevřeny tři třídy, a to dvě druhé a první. Prvním správcem školy byl ředitel zdejší školy Josef Kesl, který však zemřel o prázdninách roku 1910. Na jeho místo byl v srpnu dosazen nejstarší člen učitelského sboru Antonín Novák. Od školního roku 1910/1911 byla otevřena třetí třída určená pro železářské obory. Již před první světovou válkou se na škole objevily rovněž dívky.

Válka činnost školy ochromila zejména z finančního hlediska, nicméně na škole se vyučovalo nepřetržitě. Vyučovacími dny byly ve Strašicích středa a sobota dopoledne. I po válce funkci správce školy nadále vykonával Antonín Novák. Ve školním roce 1924/1925 navštěvovalo školu 36 žáků prvního, 18 žáků druhého a 6 žáků třetího ročníku.

Antonína Nováka vystřídal ve funkci správce ve školním roce 1932/1933 Jan Pech, který pak školu vedl až do jejího zániku. V posledním školním roce 1939/1940 do školy docházelo 37 žáků první a 23 žáků druhé třídy.

Výnosem ministerstva školství a národní osvěty ze dne 10. 6. 1940, čj. 60276/40-II/1 došlo ke zrušení školy na konci školního roku 1939/1940. Žáci byli převedeni na Živnostenskou školu pokračovací v Rokycanech. Ke zrušení školy došlo jednak z důvodů malého počtu žactva, jednak z

důvodu nedostatečného pedagogického zázemí. Do Rokycan byl také předán inventář školy.

II. Vývoj a dějiny archivního souboru

Vzhledem k tomu, že škola fungovala při Obecné a Měšťanské škole ve Strašicích, lze předpokládat, že i její písemnosti byly ukládány v této škole. Jejich vedením byl pověřen správce školy, v případě katalogů učitel. Knihy byly u původce pročíslvány.

Fond byl převzat do archivu 19. 1. 1970 (č. př. 103). Předávací protokol se bohužel nedochoval, nicméně je jasné, že písemnosti byly předány Učňovskou školou v Hrádku.

III. Archivní charakteristika archivního souboru

Inventarizaci fondu prováděla v červenci 2009 praktikantka Olga Čiháková. Knihy byly zařazeny do skupin knih zápisů ze schůzí a evidenčních a chronologicky pročíslvány.

Při pořádání se přišlo na to, že nesouhlasí fyzický stav fondu s údaji na evidenčním listu Národního archivního dědictví. Fyzicky bylo v archivu nalezeno celkem 89 knih, podle evidence jich však mělo být 99. Jasně do situace nevňáší ani předchozí soupisy knih, které knich uvádějí ještě méně. Počet 99 knih neuvádí ani inv. č. 86 soupis úředních knih z evidence původce. Proto se jako jediné vysvětlení nabízí, že číslo 99 vzniklo administrativní chybou při zápisu do tehdejšího Jednotného archivního fondu.

Při pořádání fondu v roce 2009 z něj byla vyčleněna kniha zápisů ze schůzí školního výboru z let 1907 - 1932 a složka zápisů z tohoto orgánu z let 1932 - 1940 o rozsahu 0,02 bm. Písemnosti budou zařazeny do nově vzniklého fondu Školní výbor Živnostenské školy pokračovací Strašice. Přehodnocení významu písemností provedeno nebylo.

Vzhledem k změně počtu evidenčních jednotek se změnil i celkový rozsah fondu, z původního 0,45 na současných 0,35 bm. Písemnosti jsou vedeny česky a v době okupace i německy. Všechny archiválie náleží do II. kategorie a to na základě § 20, odst. 2 zákona č. 499/2005 Sb., o archivnictví a spisové službě v platném znění.

Fyzický stav písemností je dobrý.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního souboru

Výborným pramenem pro poznání chodu školy jsou zápisy z porad učitelského sboru. Katalogy žáků poskytují informace o vzdělávání učňů, případně i jejich životopisná data.

Další údaje je možno dohledat ve fondu Školní výbor Živnostenské školy pokračovací Strašice.

V. Záznam o uspořádání archivního souboru a zpracování inventáře

Fond uspořádala, inventární seznam sestavila Olga Čiháková. Úvod zpracovala Hana Hrachová ve Státním okresním archivu v Rokycanech v červenci 2009.

Rokycany, 2. 12. 2009

Olga Čiháková
Hana Hrachová

Seznam použité literatury a pramenů

Seznam použité literatury:

Popis školního okresu Rokycanského, Rokycany 1898

Ottův slovník naučný, svazek XXIV, Praha 1906

Ottův slovník naučný, dodatky, díl VI, svazek II, Praha - Litomyšl 2003

Černohorský Zdeněk, Vývoj učňovského školství v Československu, Praha 1973

Seznam použitých pramenů:

Martínková Petra, Živnostenská škola pokračovací Nepomuk 1887 - 1948. Inventář SOkA
Plzeň - jih se sídlem v Blovicích, 1993, s. 9, ev. č. 116

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
---------	---------------	---------------	--------------

I. Knihy

I. 1 Knihy zápisů ze schůzí

1	Knihy zápisů z porad učitelského sboru (6. 10. 1908 - 20. 6. 1940)	1908 - 1940	K 1
---	---	-------------	-----

I. 2 Knihy evidenční

2	Katalog I. A	1908 - 1909	K 2
3	Katalog I. B	1908 - 1909	K 3
4	Katalog I. třídy	1909 - 1910	K 4
5	Katalog II. A	1909 - 1910	K 5
6	Katalog II. B	1909 - 1910	K 6
7	Katalog I. třídy	1910 - 1911	K 7
8	Katalog II. třídy	1910 - 1911	K 8
9	Katalog III. třídy	1910 - 1911	K 9
10	Katalog I. třídy	1911 - 1912	K 10
11	Katalog II. třídy	1911 - 1912	K 11
12	Katalog III. třídy	1911 - 1912	K 12
13	Katalog I. třídy	1912 - 1913	K 13
14	Katalog II. třídy	1912 - 1913	K 14
15	Katalog III. třídy	1912 - 1913	K 15
16	Katalog I. třídy	1913 - 1914	K 16
17	Katalog II. třídy	1913 - 1914	K 17
18	Katalog III. třídy	1913 - 1914	K 18
19	Katalog I. třídy	1914 - 1915	K 19
20	Katalog II. třídy	1914 - 1915	K 20
21	Katalog I. třídy	1915 - 1916	K 21
22	Katalog II. třídy	1915 - 1916	K 22

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
23	Katalog III. třídy	1915 - 1916	K 23
24	Katalog I. třídy	1916 - 1917	K 24
25	Katalog II. třídy	1916 - 1917	K 25
26	Katalog I. třídy	1917 - 1918	K 26
27	Katalog II. třídy	1917 - 1918	K 27
28	Katalog III. třídy	1917 - 1918	K 28
29	Katalog I. třídy	1918 - 1919	K 29
30	Katalog II. třídy	1918 - 1919	K 30
31	Katalog III. třídy	1918 - 1919	K 31
32	Katalog II. třídy	1919 - 1920	K 32
33	Katalog III. třídy	1919 - 1920	K 33
34	Katalog I. třídy	1920 - 1921	K 34
35	Katalog II. třídy	1920 - 1921	K 35
36	Katalog III. třídy	1920 - 1921	K 36
37	Katalog I. třídy	1921 - 1922	K 37
38	Katalog II. třídy	1921 - 1922	K 38
39	Katalog III. třídy	1921 - 1922	K 39
40	Katalog I. třídy	1922 - 1923	K 40
41	Katalog II. třídy	1922 - 1923	K 41
42	Katalog III. třídy	1922 - 1923	K 42
43	Katalog I. třídy	1923 - 1924	K 43
44	Katalog II. třídy	1923 - 1924	K 44
45	Katalog III. třídy	1923 - 1924	K 45
46	Katalog I. třídy	1924 - 1925	K 46
47	Katalog II. a III. třídy	1924 - 1925	K 47
48	Katalog I. třídy	1925 - 1926	K 48

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
49	Katalog II. a III. třídy	1925 - 1926	K 49
50	Katalog I. třídy	1926 - 1927	K 50
51	Katalog II. třídy	1926 - 1927	K 51
52	Katalog III. třídy	1926 - 1927	K 52
53	Katalog III. třídy	1926 - 1927	K 53
54	Katalog I. třídy	1927 - 1928	K 54
55	Katalog II. třídy	1927 - 1928	K 55
56	Katalog III. třídy	1927 - 1928	K 56
57	Katalog I. třídy	1928 - 1929	K 57
58	Katalog II. třídy	1928 - 1929	K 58
59	Katalog III. třídy	1928 - 1929	K 59
60	Katalog I. třídy	1929 - 1930	K 60
61	Katalog II. a III. třídy	1929 - 1930	K 61
62	Katalog I. třídy	1930 - 1931	K 62
63	Katalog II. třídy	1930 - 1931	K 63
64	Katalog III. třídy	1930 - 1931	K 64
65	Katalog I. třídy	1931 - 1932	K 65
66	Katalog II. třídy	1931 - 1932	K 66
67	Katalog III. třídy	1931 - 1932	K 67
68	Katalog I. třídy	1932 - 1933	K 68
69	Katalog III. třídy	1932 - 1933	K 69
70	Katalog II. třídy	1933 - 1934	K 70
71	Katalog I. třídy	1934 - 1935	K 71
72	Katalog II. třídy	1935 - 1936	K 72
73	Katalog I. třídy	1936 - 1937	K 73
74	Katalog I. třídy	1937 - 1938	K 74

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
75	Katalog II. třídy	1937 - 1938	K 75
76	Katalog I. třídy	1938 - 1939	K 76
77	Katalog II. třídy	1938 - 1939	K 77
78	Katalog I. třídy	1939 - 1940	K 78
79	Katalog II. třídy	1939 - 1940	K 79
80	Inventář školy	1937 - 1938	K 80
81	Inventář odbor A školní nábytek a nářadí	1937 - 1938	K 81
82	Inventář odbor B modely a předměty pro odborné kreslení	1938 - 1939	K 82
83	Inventář odbor C přelohy pro kreslení a rýsování	1938 - 1939	K 83
84	Inventář odbor D učebnice a pomocné knihy pro učitele	1939 - 1940	K 84
85	Inventář odbor E předměty pro kreslení a rýsování	1939 - 1940	K 85
86	Inventář odbor F úřední knihy	1908 - 1940	K 86
87	Inventář odbor G různé předměty	1929 - 1938	K 87
88	Seznam modelů	1908 - 1938	K 88

Tiráž

Název archivní pomůcky: Živnostenská škola pokračovací Strašice

Značka archivního souboru: ŽŠP Strašice

Časový rozsah: 1908 - 1940

Počet evidenčních jednotek: 88 (88 úředních knih)

Počet inventárních jednotek: 88

Rozsah v bm: 0,35

Stav ke dni: 2. 12. 2009

Zpracovatel(é) archivního
souboru: Olga Čiháková

Zpracovatel(é) archivní
pomůcky: Hana Hrachová

Počet stran: 15

Počet exemplářů: 5 (v SOkA Rokycany 3)

Schválil: PhDr. Hana Hrachová, Ph.D.
dne 2.12. 2009 - č.j. SOAP/070-0550/2009